Wymagania Edukacyjne na poszczególne oceny – Klasa 5

I. Ogólne kryteria oceniania z geografii (Klasa 5)

Podczas oceniania osiągnięć ucznia z geografii w klasie 5 ocenie podlega wiedza geograficzna oraz umiejętności praktyczne, ze szczególnym uwzględnieniem:

- **Praca z mapą i rzeźbą terenu:** Umiejętność orientowania mapy w terenie, odczytywania legendy, skali, wyznaczania kierunków geograficznych oraz rozpoznawania form rzeźby terenu.
- **Rozumienie zależności przyrodniczych i krajobrazowych:** Wiązanie cech klimatu, rzeźby terenu, roślinności i gospodarki w poszczególnych krajobrazach Polski i świata.
- **Znajomość przestrzenna Polski i świata:** Lokalizowanie na mapie krain geograficznych Polski, kontynentów, oceanów oraz stref krajobrazowych Ziemi.
- **Stosowanie pojęć geograficznych:** Posługiwanie się terminologią geograficzną, interpretowanie prostych wykresów klimatycznych (klimatogramów) i schematów.
- **Formy sprawdzania wiedzy:** Ocenie podlegają prace pisemne (sprawdziany po działach, kartkówki, testy), praca na lekcji oraz zadania domowe i ćwiczenia praktyczne z mapą.
- **Dostosowanie wymagań i wkład pracy:** Uwzględnianie indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia, jego możliwości psychofizycznych oraz wysiłku wkładanego w realizację zadań.

II. Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny

Moduł I: Mapa – obraz Ziemi i orientacja w terenie

Ocena	Wymagania edukacyjne (Osiągnięcia ucznia)
Dopuszczający (2)	• **Wskazuje** na mapie i globusie bieguny oraz równik z pomocą nauczyciela. • **Odczytuje** z legendy mapy podstawowe symbole oraz kolory form rzeźby terenu. • **Wskazuje** główne kierunki geograficzne (N, S, E, W).
Dostateczny (3)	• **Orientuje** mapę za pomocą kompasu lub obiektów w terenie. • **Oblicza** odległość w terenie na podstawie skali liniowej lub liczbowej (proste rachunki). • **Wyznacza** kierunki pośrednie (NE, NW, SE, SW).
Dobra (4)	• **Przekształca** skalę liczbową na mianowaną i liniową. • **Odczytuje** wysokości bezwzględne (m n.p.m.) i względne z mapy poziomicowej. • **Opisuje** położenie geograficzne obiektu na mapie Polski z użyciem kierunków świata.
Bardzo dobra (5)	• **Oblicza** rzeczywistą odległość w terenie na podstawie skali mapy dla odcinków nieregularnych. • **Wykonuje** szkic terenu z zachowaniem proporcji i użyciem znaków

	topograficznych. • **Analizuje** profil wysokościowy terenu na podstawie mapy poziomicowej.
Celująca (6)	• **Lokalizuje** i opisuje obiekty geograficzne z wykorzystaniem współrzędnych i siatki geograficznej. • **Samodzielnie** projektuje i rysuje mapę topograficzną fragmentu okolicy z pełną legendą i skalą.

Moduł II: Krajobrazy Polski

Ocena	Wymagania edukacyjne (Osiągnięcia ucznia)
Dopuszczający (2)	• **Wskazuje** na mapie Polski pasowy układ krajobrazów z pomocą nauczyciela. • **Wymienia** podstawowe formy rzeźby terenu (niziny, wyżyny, góry). • **Nazywa** stolicę Polski oraz największe rzeki (Wisła, Odra).
Dostateczny (3)	• **Charakteryzuje** pasowy układ krain geograficznych Polski (od Pobrzeży po Tatry). • **Wskazuje** na mapie Polski główne krainy geograficzne, pojezierza i pasma górskie. • **Podaje** przykłady form rzeźbiotwórczej działalności morza, rzek i lodowca.
Dobra (4)	• **Wyjaśnia** przyczyny różnic klimatycznych i krajobrazowych między pasami Polski. • **Opisuje** wpływ działalności człowieka na krajobraz miejski, przemysłowy i rolniczy. • **Analizuje** formy ochrony przyrody w Polsce (parki narodowe) na przykładzie wybranych krain.
Bardzo dobra (5)	• **Porównuje** cechy krajobrazu nadmorskiego, pojezierskiego, wyżynnego i wysokogórskiego. • **Wyjaśnia** powstawanie form rzeźby polodowcowej (moreny, głazy narzutowe, jeziora rynnowe). • **Ocenia** walory turystyczne i gospodarcze poszczególnych pasów krajobrazowych Polski.
Celująca (6)	• **Wyjaśnia** i wykazuje złożone zależności przyczynowo-skutkowe między środowiskiem przyrodniczym a gospodarką człowieka w wybranym regionie Polski. • **Opracowuje** autorski przewodnik po unikatowych walorach krajobrazowych i przyrodniczych wybranej krainy geograficznej.

Moduł III: Lądy i oceany na Ziemi

Ocena	Wymagania edukacyjne (Osiągnięcia ucznia)
Dopuszczający (2)	• **Wskazuje** na globusie i mapie świata kontynenty i oceany z pomocą nauczyciela. • **Wymienia** nazwiska wybranych wielkich odkrywców (np. Krzysztof Kolumb).

Dostateczny (3)	• **Rozpoznaje** i nazywa wszystkie kontynenty i oceany oraz wskazuje ich położenie na mapie świata. • **Opisuje** trasę i znaczenie wyprawy Krzysztofa Kolumba lub Ferdynanda Magellana. • **Rozróżnia** pojęcia: siatka kartograficzna, siatka geograficzna, równoleżnik, południk.
Dobra (4)	• **Porównuje** powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie danych liczbowych/mapy. • **Charakteryzuje** przebieg i skutki najważniejszych odkryć geograficznych. • **Wskazuje** cechy charakterystyczne południków i równoleżników na globusie.
Bardzo dobra (5)	• **Analizuje** rozmieszczenie lądów i oceanów na półkuli północnej, południowej, wschodniej i zachodniej. • **Wyjaśnia** wpływ odkryć geograficznych na zmianę postrzegania świata przez człowieka. • **Określa** położenie punktów na globusie względem równika i południka zerowego.
Celująca (6)	• **Wyjaśnia** przyczyny i konsekwencje historycznych wypraw odkrywczych oraz rozwój odwzorowań kartograficznych. • **Rozwiązuje** złożone zadania z zakresu położenia matematyczno-geograficznego punktów na kuli ziemskiej.

Moduł IV: Krajobrazy świata

Ocena	Wymagania edukacyjne (Osiągnięcia ucznia)
Dopuszczający (2)	• **Wskazuje** na mapie świata strefy klimatyczno-krajobrazowe z pomocą nauczyciela. • **Nazywa** wybrane krajobrazy (np. pustynia gorąca, las równikowy, pustynia lodowa). • **Rozpoznaje** podstawowe zwierzęta i rośliny charakterystyczne dla danych stref.
Dostateczny (3)	• **Przyporządkowuje** krajobrazy (sawanna, pustynia, tajga, tundra, krajobraz śródziemnomorski) do stref klimatycznych. • **Odczytuje** dane z klimatogramu (temperatura powietrza, opady). • **Opisuje** przystosowania roślin i zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach (np. na pustyni lub w tundrze).
Dobra (4)	• **Charakteryzuje** zmiany temperatury i opadów w poszczególnych strefach krajobrazowych. • **Analizuje** klimatogramy i na ich podstawie rozpoznaje strefę klimatyczną. • **Opisuje** życie i zajęcia ludności w różnych strefach krajobrazowych Ziemi.
Bardzo dobra (5)	• **Porównuje** strefy krajobrazowe gorące, umiarkowane i zimne pod kątem klimatu, roślinności i gospodarki. • **Wyjaśnia** piętrowość klimatyczno-roślinną w wysokich górach (np. w Alpach lub

	Himalajach). • **Ocenia** wpływ działalności człowieka na niszczenie środowiska w strefie lasów równikowych i śródziemnomorskiej.
Celująca (6)	• **Wyjaśnia** mechanizm cyrkulacji powietrza w strefie międzyzwrotnikowej (pasaty, monsuny) i jego wpływ na krajobraz. • **Opracowuje** autorskie studium porównawcze życia człowieka w dwóch skrajnych strefach krajobrazowych świata.

WARUNKI I TRYB UZYSKANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY KLASYFIKACYJNEJ

Nauczyciel zgodnie z terminami określonymi w Statucie Szkoły przedstawia uczniowi przewidywaną ocenę roczną, z którą uczeń może się nie zgodzić. Uczeń lub jego rodzic składa wniosek o podwyższenie przewidywanej oceny rocznej nie później jednak niż na 6 dni roboczych przed rocznym klasyfikacyjnym zebraniem Rady Pedagogicznej. Nauczyciel przedmiotu umożliwia uczniowi spełnienie wymagań na wnioskowaną ocenę poprzez przeprowadzenie sprawdzianu wiedzy i umiejętności (w formie pisemnej lub ustnej) obejmującego zakres wymagań na tę ocenę. Sprawdzian przeprowadza się przed klasyfikacyjnym posiedzeniem Rady Pedagogicznej. Ustalona w tym trybie ocena nie może być niższa niż przewidywana.